

IZZIVI IN PRILOŽNOSTI, KI JIH PRINAŠA NOVELA ZPOMK-1

1 / 11

Davor Lekić, Javna agencija Republike Slovenije za varstvo
konkurence

Izražena mnenja ne predstavljajo uradnih stališč agencije

CILJI DIREKTIVE

- 1. Poleg javnega uveljavljanja pravil varstva konkurence, naj bi se okrepilo zasebno pravno uveljavljanje pravil varstva konkurence.
 - Samostojne tožbe (Stand-alone) in ne zgolj sledenje postopku (follow-on), ki ga uspešno zaključi nacionalni organ za varstvo konkurence („NCA“)
- 2. Pot do odškodnine v primeru kršitev konkurenčnega prava naj bi bila močno olajšana.

ORODJA, KI JIH PRINAŠA DIREKTIVA

○ Procesni vidiki:

- Razkritje dokazov
- Uporaba dokazov iz spisa organa za varstvo konkurence („NCA“)
- Učinek odločitve NCA (zavezujoč, prima facie dokaz)
- Spodbujanje sporazumnega reševanja sporov

○ Materialno pravni:

- Ugotavljanje in izračun škode (po temelju, višini, prenos škode po dobavni verigi, učinek dežnika)
- Solidarna odgovornost
- Dolgi subjektivni zastaralni roki, možnost absolutnih rokov.

NEVARNOSTI

- Možnost zlorab, povzročanje stroškov (fishing expedition), obremenjevanje podjetij z neutemeljenimi zahtevki
- Forum za izmenjavo občutljivih poslovnih informacij, sklepanje dogovorov
- V primeru samostojnih tožb možnost vmešavanja v tekoče še nerazkrite postopke.

ZDA – DELUJOČ SISTEM

- Procesni in materialno pravni instituti so ugodnejši za oškodovance
- Trojna odškodnina
- Odločitev NCA *prima facie* dokaz
- Kolektivne tožbe
- Široka pravica do razkritja dokazov
- Povrnitev stroškov odvetnikov (ni splošno pravilo)
- Porotno sojenje
- Solidarna odgovornost kršiteljev
- Leta 2010, 2011, 2012 in 2013 je bilo vloženih 544, 475, 702 oziroma 801 (kar je znatno manj kot v obdobju pred tem npr leta 1977, 2008 preko 1600 oziroma 1300)

SLOVENIJA IN EU

- EK ocenjuje, da večina žrtev ostane nepoplačanih in da se oškodovanci zaradi neučinkovitega sistema zasebnega uveljavljanja kršitev letno odrečejo za cca 26 mlrd EUR odškodnin.
- Slovenija
 - Večina nadaljevanje, nekaj primerov samostojnih zadev.
 - Zadeve se nanašajo na zlorabo prevladujočega položaja.
- EU Večina postopkov v treh državah, UK, D in NL. Večina zadev se nanaša na kartele, nadaljevanje postopkov. Zadeve sprožijo velika podjetja zoper dobavitelje. MSP in potrošniki redko vlagajo tožbe.

SLOVENIJA, ŽE DELUJOČ SISTEM ?

- Razkritje dokazov vs. edicijska dolžnost in informativni dokaz in s tem povezana pravila glede substanciranja zahtevkov
- Ocenjevanje višine škode vs. Prost preudarek iz 216. člena ZPP.
- Nadaljnji prenos, posredni kupci, učinek dežnika vs. zavezujoča praksa ECJ.
- Solidarna odgovornost vs. Solidarna odgovornost v OZ.

PRAKSA

- V praksi restriktivna razlaga možnosti sklicevanja na informativne dokaze.
- Izvedenci in vprašanje trditvenega in dokaznega bremena (npr. definicijaupoštevnegetrga)
- Ugotavljanje izgubljenega dobiček temelji predvsem na lastnih podatkih.
- Razvoj: Člen 4 direktive zahteva, da države članice „v skladu z načelom učinkovitosti zagotovijo, da se vsa nacionalna pravila in postopki ... oblikujejo in uporabljajo tako, da v praksi ne onemogočajo ali pretirano otežujejo uveljavljanja ... pravice do popolne odškodnine za škodo, povzročeno s kršitvijo konkurenčnega prava.“
- V Italiji je Vrhovno sodišče to določbo uporabilo tako, da je ločilo med samostojnimi in follow-up zadevami. V samostojnih zadevah se dokazno breme ne sme uporabljati preveč mehanistično in strogo (Cass. civ. Sez. I, Sent., 04-06-2015, n. 11564)

POMEMBNE SPREMEMBE

- Daljši, drugačni zastaralni roki. Subjektivni zastaralni rok začne teči šele po koncu kršitve in ne od posamezne dobave blaga ali storitve.
- Razkritje dokazov. Neke vrste „*discovery*“ kot ga poznajo v anglo-saxonskem sistemu. Bolj obsežen institut, kot ga upošteva sodna praksa v primeru informativnih dokazov.
- Razkritje dokazov: Možnost zahtevati razkritje „skupin dokazov“, ne glede na nosilec.

SKUPINE DOKAZOV

- Problem, ker stranka dejansko ne ve ali toženec z dokazi razpolaga.
- Podjetja bodo imela dolžnost predložiti dokaze, ki imajo neko skupno značilnost:
 - npr. vse pogodbe z določenimi skupinami kupcev,
 - Podatke o prodaji na določenih trgih, skupinam kupcev,
 - Korespondenco (elektronsko in pisno) z dobavitelji, kupci, konkurenti,...
- Težave:
 - Poseg v tekoče, nerazkrite postopke NCA.
 - Kako zagotoviti verodostojnost izročeni dokazov? Denarne kazni, dokazne domneve.
 - Poseg v zasebnost zaposlenih (ali imamo nadzor nad podatki).
 - Povečani stroški (ustrezna politika zadrževanje in shranjevanja podatkov, program skladnosti).
 - Možnost izmenjave občutljivih poslovnih informacij (dejanski cilj zahteve).
- Rešitve:
 - Obveščanje NCA o zahtevah za razkritje preden se zahteva vroči toženi stranki
 - Oblikovanje ustreznih pravil za izvajanje „e-razkritja“ e-discovery.
 - Preprečevanje neselektivnega zasutja z dokazi („data dump“), nepotrebnih konverzij iz elektronske v fizično obliko (v sodni praksi ZDA to pomeni, da se je stranka v naprej odrekla LPP, naloži se ji plačilo stroškov) .

SKLEP

- Novela ZPOmK-1 predstavlja korak v pravo smer.
- To velja zlasti, če bo uveljavljena možnost vlaganja kolektivnih tožb.
- V praksi bo verjetno največ težav v primeru vlaganja samostojnih tožb. Tu bo pomembno vlogo igrala sodna praksa, ki bo morala ustrezno reagirati v primeru izigravanja pravil.